

אבל אם רק לבנו הישראל, ולא צבעו, חייב. שאין זה נחשב שינוי אלא כעומד בעינו.

הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים בעודו

נעשה ממון כהן בעת שגזו כשיעור המחייב, וכתב שזה טעמו של הרא"ש שצריך לכוון לגזול, כי אף שהצביעה משנה את הצמר אינו מוציא אתו מרשותו אחר שכבר נעשה ממנו.

ובעונג יו"ט [כט, קלה] כתב שאין צריך מעשה גזילה אלא בכדי להוציא מרשות אחר, אך כאן שהיתה ברשותו שינוי קונה אף כשלא עשה מעשה גזילה. אלא שעדיין תקשה קושית החזו"א שהרי קיי"ל שמתנות כהונה אינן נגזלות ואין יקנה, ובהכרח צריך לבאר כמו שכתב הגרי"ז [הל' גזילה] שיש שני אופנים בשינוי, שקנין גזילה נעשה ע"י שינוי שמגרע בחפץ וגורם שלא יוכל לקיים בו השבה גמורה, וזה אינו צריך שיעשה את החפץ לחפץ אחר, ושינוי זה מועיל גם אחר שחל חיוב ראשית הגז, אך אינו שייך אלא למ"ד שמתנות כהונה נגזלות, אולם למ"ד שאין נגזלות בהכרח הנידון הוא על שינוי שמשנה את החפץ משמו הראשון, ומפקיע ממנו את חיובים, כשם שמצינו שינוי באתנן זונה שמתירו לקרבן, ושינוי זה מועיל רק קודם שהצטרף לשיעור גיזה המחויבת, וגורם שלא יחול עליו חיוב ושם ממון כהן [וראה שו"ת חת"ס או"ח לט].

6. המשנה למלך [ה"ו] כתב שחייב לצאת ידי שמים, כמו שמצינו לגבי מתנות כהונה [יו"ד ס"א טו] שפטורין רק משום שהם ממון שאין לו תובעים. ולכאורה חיוב זה שייך רק לדעת האחרונים שיש לכהן זכות בגוף הגיזה אף שלא שייך בה הפרשה [או כפירוש מו"ר שזכות זו חלה משום שאין בו הפרשה], אך אילו אינו נעשה ממון כהנים, הרי הוא כמזיק בהמה קודם שהופרשו מתנותיה, או שדה קודם שהופרש מהנה פאה, ועיין דרך אמונה [פ"א ממתנ"ע

בדיני שמים ורק "פטור מלשלם", ובמשנתנו משמע שפטור לגמרי, ולכן נקטו כאן את הטעם שאין לו תובעין אמנם טעם זה אינו תלוי בקנין שינוי של גזילה, אלא עיקרו שאין שמו עליו ונפקעה המצוה, ואילו הרא"ש [שם] כתב ש"צבעו והתכוון לגזול" ומשמע שלולי התכוון כך חייב לשלם, וצ"ע.

וכבר תמהו האחרונים איך יועיל שינוי והרי לא נעשה מעשה גזילה, וביותר שהרי כל קנין שינוי תלוי בחיוב השבה וכאן לא התחייב בהשבה, [וכמו שכתב רש"י ב"ק צג: טעם אחר שאינו משלם דמים "דלאו גזל גמור הוא דלא מטא לידיה [של הכהן] ובכפתור ופרח [סי' טז] כתב שאינו משלם דמים כי הגיזה באה לידו בהיתר שהיתה שלו בתחילה, וראה בתורי"ד ב"ק שם ששינוי קונה בכל מתנות כהונה ועניים לפני שבאו לידם, ותמוה כנ"ל].

וברימון פריץ [קלו:]: כתב שכיון שמחויב לתת לכהן, נתנה התורה חלק לכהן אף שאינו מבורר, ובצביעתו גזול וקונה חלק זה, וראה תשובת הנתה"מ בשו"ת חמדת שלמה [לב, ה] שנקט כי "גוף הנכסים של כהן" אולם הגר"ח [פ"י מבכורים הי"ד] כתב שראשית הגז כיון שאינה טובלת את שאר הגיזה בהכרח שאין חיוב הפרשה בחפצא של הגיזה אלא חיוב נתינה הוא על הבעלים, ובקובץ שיעורים [ב"ק אות כ] הוכיח כדבריו מדברי תוס' [בב"ק שם ד"ה עד] שלא מועילה הפרשה בראשית הגז, וביאר דהיינו משום שאין הפרשה מועילה לעשותה ממון כהן, אלא חיוב נתינה חל על הגברא עד שיוכה הכהן בחלקו.

ולדעת האחרונים הנ"ל צריך לבאר דברי תוס' כמו שכתב באיילת השחר [ריש הגזול עצים] שהטעם שלא שייכת הפרשה, הוא משום שכבר